

היבטים לשוניים בפרשת בחקתי עד

דקדוקי קריאה בפרשת בחקתי, בהפטרה, ובראשון של במדבר

כו ז **לַחֲרֹב**: העמדה קלה בלמ"ד להדגשת הסגול המורה על מיודע
כו יא **בְּתוֹכְכֶם**: כ"ף ראשונה בשווא נע, אין לחוש לחלק מהדפוסים שניקדו שם חטף, כן הוא
הדבר בהמשך
כו יב **תְּהִי-לִי**: געיה בת"ו
כו יג **קוֹמְמוֹת**: מ"ם ראשונה בשווא נע¹
כו טז **אֶעֱשֶׂה-זֹאת**: העמדה קלה באל"ף למנוע הבלעת העי"ן החטופה
כו כב **וְנִשְׁמָו**: המ"ם בדגש חזק, מלשון שממה
כו כה **וְשִׁלַּחְתִּי דִבָּר**: טעם נסוג אחור ללמ"ד ואין מרכא בהברה האחרונה²
כו כו **וְאָפוּ**: מלרע, טעם תלישא מונח במקומו הטבעי, על האות הראשונה, אך ההטעמה היא
בהברה האחרונה
כו לא **חֲרָבָה**: החי"ת בקמץ קטן. **וְהַשְׁמוֹתִי**: דגש חזק המ"ם, לשון שממה
כו לב **וְשִׁמְמוּ**: מ"ם ראשונה בשווא נע ולא בחטף (ראה הערה לעיל כו יג)
כו לד **שִׁבְתִּיָּהּ**: בי"ת בשווא נע. **הַשְׁמָה**: ה"א בקמץ קטן עקב הדגש בשי"ן, דגש חזק במ"ם, כן
הדבר גם בפסוק הבא. ה"א בסוף המילה אינו במפיק
כו לו **בָּכֶם**: בזקף ולא ברביע. **וְהִבֵּאתִי מֶרֶךְ**: טעם נסוג אחור לבי"ת ואין מרכא בהברה
האחרונה. **וְנָסוּ**: במלרע. **מִנְסַת-חֲרָב**: געיה בנר"ן, יש לקרוא בהעמדה קלה שם
כו לז **אֵין**: טעם אתנח האריך את תנועת האל"ף לקמץ
כו מא **אֶף-אֲנִי**: ברביע לא בגרשיים
כו מג **וְתָרַץ**: במלעיל. **בְּהַשְׁמָה**: הבי"ת בקמץ קטן ושווא נח בה"א, יש לקרוא: בוה-שמה
כו מד **וְאֶף-גַּם-זֹאת**: תיבת **וְאֶף** מוקפת ולא במונח
כו מה **לְאֱלֹקִים**: האל"ף אינה נשמעת כלל
כו ה **וְאִם מִבֶּן-חַמֶּשׁ**: יש להיזהר לא להדביק את התיבות, תופעה זו של 'הדבקים' תחזור על
עצמה מספר פעמים בפסוקים הבאים. **וְהָיָה עֲרֹכֶךָ הַזָּכֵר עֲשָׂרִים שְׁקָלִים**: יש להאיץ מעט את
קריאת התיבה **הַזָּכֵר** להסמיכה לתיבה שלפניה שלא יישמע 'והיה ערכך, הזכר עשרים שקלים'
אלא **'והיה ערכך הזכר - עשרים שקלים'**
כו ח **וְהִעֲמִידוּ... וְהִעֲרִידוּ**: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת העי"ן החטופה וכן הדבר גם בהמשך
כו ט **יְהִי-קֹדֶשׁ**: געיה בי"ד הראשונה
כו י **לֹא יִחְלִיפֻנוּ**: ברביע ולא בזקף. **וְהָיָה-הוּא וְתַמְנוּרְתּוֹ**: העמדה קלה בה"א הראשונה בגלל
הגעיה שם, יש להקפיד לבטא את השורק בתחילת התיבה השנייה שלא ייבלע בתוך סוף התיבה
הקודמת, נכון הדבר גם בהמשך בפס' לג
כו טו **וְהָיָה לוֹ**: טעם נסוג אחור לה"א הראשונה
כו כו **אֲשֶׁר-יִבְכֶּר**: תיבת **אֲשֶׁר** מוקפת לא בקדמא
כו כח **אֶךְ-כָּל-חֲרָם**: אֶךְ במקף לא במונח
כו כט **יִחָרֵם**: הי"ד בקמץ גדול והחי"ת בחטף קמץ
כו ל **וְכָל-מַעֲשֵׂר**: יש להקפיד לבטא את העי"ן על אף שהיא בשווא נח, שלא יישמע 'מאסר'

¹ ככלל, שיש לו חריגים, מטרת החטף באותיות שאינן גרוניות היא להורות על קריאה בשווא נע - וכך יש לנהוג, ולא לחטף עצמו ועיין הערה קודמת.

² יש חומשים (ביניהם תנ"ך קורן) שהחליטו שאין כאן מלעיל מוחלט, ולכן הוסיפו מרכא בהברה האחרונה. אבל במדויקים שלנו הוא מלעיל ללא מרכא בסוף.

וכי"ב
כז לג לָרַע: הלמ"ד בקמץ

הפטרות בחוקותי ירמיהו טז יט – יז יד:

יז ב כִּזְכָּר: הכ"ף השנייה דגושה אחרי שוא נח. עַל גְּבָעוֹת הַגְּבוּהוֹת: טעם טפחא בתיבת עַל
יז ד וְשִׁמְטָתָה: הטי"ת בשווא נח על אף הקושי. וְהַעֲבַדְתִּיךָ: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת
העי"ן החטופה והדלי"ת בשוא נח
יז ו כִּי-יָבוֹא טוֹב: טעם נסוג אחור ליר"ד
יז ז מִבְּטָחוֹ: הטי"ת בפתח
יז ח וְעַל-יֹבֵל: הבי"ת פתוחה. שְׁרָשִׁיו: השי"ן הראשונה בקמץ רחב. כִּי-יָבֹא חֵם: טעם נסוג
אחור ליר"ד
יז יא דָּגָר: הגימ"ל בפתח. עֲשֵׂה: טעם נסוג אחור לעי"ן

ראשון של במדבר:

א ז לַיהוָה: הלמ"ד בחירק מלא, אין לבטא שווא תחת היר"ד שהיא אינה מנוקדת כלל
א ח לְיִשְׁשָׁכָר: יש לקרא 'לִישָׁכָר'
א יח וַיִּתְּלֶדּוּ: געיה ביר"ד והלמ"ד בשווא נח ללא דגש

כו ו. ר' שמואל וְחָרַב לֹא-תַעֲכָר בְּאַרְצְכֶם: – לא יעידון. לכאוי זו היא לשון הסרה?
(בסביוניטה נראה שאכן הגירסא כאן: יעיברון). וְרַקְמָלִין בְּחִירָא לֹא-יַעֲיִדּוּן בְּאַרְעֵיכֶן
אבל כן תרגם גם לשון "אשר עבר בין הגזרים" (בראשית טו ז) – די עדא.
א"ה: הנוסח במכון ממרא: עֲדָא, בֵּין פְּלָגִיא הָאֲלִין וכן בתאג' וסביוניטה אֲשֶׁר לֹא מתורגם.
גם יונתן בנביאים בכמה מקומות תרגם יעידון במשמע העברה, ראה יחזקאל ה, יז ויד, יז
בלשון דומה ללשון הכתוב כאן. וכן עוד בישעיהו להח מהיז נבא, נדט יואל דז נחום בא.
כנראה ש"עדא" הוא משורש העברה, אלא שגם "הסרה" (או "המשה" – לא ימוש) גם היא
העברה, "העברה מלפני ...", כמו בישעיהו לאט הנ"ל ועוד. אבל מתי משתמשים בשורש
העברה, ומתי בשורש "עדא"?
א"ה: השאלה אינה מובנת לי. הלא מלבד סביוניטה לא מציין שום מקום מתורגם העברה.
אולי כוונת השאלה מתי המקרא משתמש בהעברה ומתי בהסרה.

כו, ט ר' שמואל וְהִקִּימְתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם: – ואקים ית קימי. כתב במעט צרי: לא
תרגם 'ואקיים', כמו שתרגם בבראשית כו,ג, שאין הכונה כאן קיום הברית אלא העמדת ברית
חדשה, כמו שכתב רש"י (מתו"כ – נב. לכאוי לא מדרשה לשונית, אלא נסיבתית).
נב. החילוק הזה בין ואקים-ואקיים, נשמע לכם נכון? ואגב, בתימן גם בבראשית ואקים, אבל
בסביוניטה באמת יש הבדל.
א"ה: כאן השימוש הוא בבנין הפעיל, כי בבנין קל הוא פועל עומד (הלשון 'קמתי ברית' אינה
מיושבת), החידוש הוא שהתרגום מבחין בין שני משמעים, לי נראה מחודש מדיי.

כו י אליהוא (הגיגים³) וְאָכְלִיתֶם יֶשֶׁן נוֹשָׁן

יש מפרשים נושן 'ישן מאד', של שלוש שנים או לפחות מן השנה הקודמת ל'ישן'.

הטעמים אינם תומכים בפירוש זה. יתכן שהחלוקה היא מה שנוח לקריאה, ויתכן כי לא היתה אפשרות לחלק הפוך. כי אם נקרא 'ישן נושן' ביחד, עלולים להבין שרק הישן ביותר ייאכל. וזאת איננה ברכה, אלא אפילו קללה.

א"ה: כפי שציין ידידנו הטעמים לא תמיד מתנהגים כפי ציפיותינו. מאיזה טעם עדיף ש**נאכלתם** לא ישאר לבד.

כו, יג ר' שמואל **נאשבר מוטת עלכם** ותברית ניר עממיא. איזה עמים (בלשון רבים)? א"ה: כנראה כמו 'עול זרים', בלי לספור כמה זרים. אבל יתכן שהעם נחשב גולה עוד מימי אברהם, החל מברית בין הבתרים. עד ליציאת מצרים העם, כלומר האבות והשבטים וצאצאיהם נחשבו בשלטון ניר עממיא. החידוש הוא שעממיא הוא לשון רבים.

שם. **ואולך אתכם קוממיות:** ודברית יתכון בחירותא. לכאוי קוממיות היינו בקומה זקופה, כמו שתרגם יב"ע וכן רש"י. איך זה מתורגם 'בחירות'? א"ה: יש לדון מהי המעליותא של 'קומה זקופה'. וכן 'ביד רמה' בתחילת פרשת בשלח. כל אלה ביטויים של חרות.

כו, טז ר' שמואל **והפקדתי עליכם** – ואסער עליכון. תרגם כאילו כתוב ופקדתי? א"ה: אם אינך רוצה לדבר על פיקדון.

כו, כה ר' שמואל על דעברתון על אוריתא – הוספה על לשון הכתוב. מאיזה לשון היא ה"עבירה על דברי תורה"? בפתשגן כתב שהוא מלשון אין מעבירין על האוכלים, ופירש"י אינו רשאי לעבור עליהן ולהניחם שם. וכן כאן, מניח דברי תורה והולך לו, כאילו אינם חשובים בעיניו. אבל לכאוי אין זה שייך אלא בלשון לעבור 'על', ובבמזבר כבויח מצינו לא אוכל לעבור 'את' פי ה'. לכן צריך לפרש שעניינו הפרה וביטול?

כולד ר' שמואל **אז תרצה הארץ** – בכין תרעי ארעא. בתימן התי' מנוקדת בחירק, וזה כמו תרצה (תי' בחירק ורי' בשווא). בסביוניטה התי' מנוקדת בפתח, וזה לכאוי כמו תרצה – תי"ו בשווא ורי' בפתח. וע' רש"י.

ובהמשך הפסוק **והרצת את שבתתיה**, תרגם כאילו כתוב ורצתה, או והרצתה? (תלוי ג"כ בשתי צורות הניקוד הנ"ל). א"ה: כפי הנראה אין כאן הבדל בין קל להפעיל.

כולו ר' שמואל **בארצת איביהם** – בארעתא דסנאיהון. בדר"כ מתרגם אויב כשבא בלשון יחיד, בלשון סנאה, ובלשון רבים בלשון בעלי דביוכו. חוץ מכאן בפסוק לו ובפסוק לט, בשניהם גם הארצות כתובים בלשון רבים. יש לכך סיבה?

כו, לט ר' שמואל **ואף בעונת אבתם ימקו:** אונקלוס פירש "אתם" – האחוזים בידיהם. הטעמים מחלקים את המשפט בעונות אבותם – אתם ימקו, מה פירוש? א"ה: כנראה כוונת התרגום **בעונת אבתם** [אשר] **אתם**

כו, מג ר' שמואל **יַעַן וּבִיעֵן בְּמִשְׁפָּטֵי מֶלֶךְ** – לוטין חלף ברכן איתי עליהון דבדיני קצו תרגום יען בכל מקום הוא "חלף", והיינו "בסיבת" "בגלל". (וזה לכאוי גם מה שפירש"י 'גמול ובגמול'). הכפל של יען וביען לכאוי רק לחיזוק, וכ"כ רד"ק יחזקאל לוג, יען ביען – הכפל לחזק הענין וכן יען וביען במשפטי מאסו.

אבל ראב"ע ורשב"ם כאן כתבו שהכתוב מתפרש: יען במשפטי מאסו, ו(ב)יען את חקותי געלח נפשם. גם בתיב"ע ביחזקאל שם פ"י שיען ביען עולה על ב' דברים – חלף די אתרברבו וחלף דחשיבו לאחרבא וכו'.

לכאוי משמע שאונקלוס מפרשו כמו "חלף בחלף", (והו"ו של 'וביען' נוספת), וכאילו לא פירש המקרא מה בא במקום מה, והשלימו בתרגומו. או שמא ה"חילוף" כאן משמש כ"תחליף", והוא הכינוי של הדבר המוחלף, (כמו המרה ותמורה). והכונה שיקבלו תחליף (גמול) רע [תחת] תחליף (גמול) טוב. והב' של 'יען' (ו)ביען' כמו יען תחת יען, וכמו 'נפש בנפש'.

אבל צ"ב, שלפי התרגום, המשך הלשון דבדיני קצו, לכאוי חסר מילת קישור. (היה יותר מתאים בדיל דבדיני קצו או משהו כזה, וכיו"ב בתיב"ע דלהלן – מטול דהינון בסידרי כו'). בתרגום ירושלמי תרגם "מכילא חלף מכילא" מדה כנגד מדה. ובתיב"ע הוכנסו כנראה ב' התרגומים – "והינון ירעון ית חוביהון לווטין חלף בירכן ימטון עליהון מיכלא כל קביל מיכלא הוא מטול דהינון בסידרי דיני קצו".

כו, מד ר' שמואל **וְאֵפֶיֶם זֶאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵּיהֶם** – ואף ברם דא במהויהון. "ואף גם זאת" לכאוי כמו ועל אף זאת, וכיו"ב פ"י רש"י ורבינו בחי'. וראב"ע כ' שזו כפילות, והוא לשון צחות, והאחד יספיק. וכן הרק אך במשח. המבלי אין קברים. אונקלוס תרגם ואף ברם, ברם הוא תרגום של אך, אולם. **ולכאוי** הוא כמו 'אלא' בל' חז"ל. אבל איך זה מתרגם את המילה 'גם' שלפנינו? אולי לשון הכתוב מתפרש כמו "ועל אף" וכנ"ל, ובל' תרגום זהו "ואף ברם", ובלשונינו "ולמרות"?

ויש שציין שבלשון תיב"ע משמשת ברם – אף לתרגום המילה 'גם', כגון בראשית זג, דברים כגד, ועוד. וצ"ל שהיא משמשת לדבר והיפוכו. וגם המילה "לחוד" לכאוי משמשת לשני המשמעויות, בדר"כ לתרגום 'רק', אבל אף לתרגום 'גם', ע' תיב"ע דברים זג, ועוד.

כו, ר' שמואל **לֹא יַחְלִיפֵנוּ וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ** – לא יחלפיניה ולא יעבר (בתימן); יַעְבֵּר, בסביוניטה; יַעְבֵּר). בשאר המקומות תרגם לשון תמורה בלשון חליפין, אבל כאן הוצרך למילה נוספת בגלל הכפילות. וצ"ב משמעות המילה. בס' ביאורי אונקלוס כתב שהוא לשון שינוי וסיבוב, כמו וזהעברת כל פטר רחם לה' (שמות יגב), שתרגם ותעבר. העברה ושינוי מחול לקודש, וכן לשון "בעבור" שעניינו בסיבת, כמו ייטב לי בעבורך, בעבור תברכך נפשי. וכיו"ב כתב בס' לחם ושמלה שהוא מלשון "עיבור צורה" שלדעתו מתפרשת לשון שינוי צורה, (וע' רש"י פסחים עגב ד"ה תעובר), וכן כאן שינוי מרע לטוב או מטוב לרע. ועדיין צ"ב.

בתיב"ע יש בכל הפרשה מילה אחרת לתרגום המרה – לא ישלחפיניה ולא יפרג יתיה שלים בדביה מומא ודביה מומא בשלים ואין מיפרוג יפרג בעירא בבעירא ויהי הוא ופרוגיה יהי קודשא

בגמ' תמורה טא אמרו ולכתוב לא יחליפנו ולא בעי לא ימיר אותו אי כתב הכי הוה אמינא תצא זו ותכנס זו הוא דתילקי אבל ממיר דתרווייהו קא מקדיש להו אימא לא לקי קא

משמע לן. ושם כוּב, אמרו שלשון זו תחת זו לשון התפסה הוא. (לכאוי' נתחדש איסור להקדיש את הבהמה בצורה כזאת של התפסה, ומאידך, אין התפסה כזו מועילה אלא בבהמה שלו או בנתן בעל הבהמה רשות להמיר בבהמתו, כמבואר שם ט"א. ואי"ז כהתפסה של נזרים דעלמא, שאומר בהמה זו כקרבן. גם באיסור ההחלפה נתחדש איסור להחליף את הקדושה באופן שמביא את החול שיהיה במקום הקודש, אבל כשמחליף את הקודש על החול אין איסור, ע"ש כז"א שבאומר זו מחוללת על זו אין איסור, ובבעלת מוס, אם ידו על הקדושה ואומר זו תחת זו הרי זה דרך חילול ומותר, ואם ידו על החול ואומר שתהיה תחת הקודש, הרי זה דרך תמורה, ולוקה ושניהם קודש). וצ"ע אם הבחנה זו מתקיימת בתרגומים שלנו.

כז כט אליהוא (הגיגים) **כָּל־חֶרֶם אֲשֶׁר יִחָרֵם מִן־הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוֹמָת:** הפסוק דו-משמעי: אפשר להבין כמו מרבית המפרשים שהאדם היוצא ליהרג לא ייפדה, ואפשר להבין שדבר (כגון בהמה) שמחרימים ממישהו לא ייפדה. וראה רמב"ן באריכות. הטעמים אינם מכריעים לענ"ד.

הפטרת בחקתי

ירמיה יז יא ד"ר משה רענן פרשה וטבעה מגליון שבת בשבתו בחוקותי עד **קָרָא דָּגֵר וְלֹא יֵלֵד עֶשֶׂה עֶשֶׂר וְלֹא בְּמִשְׁפַּט בְּחֻצֵי יָמֹו יַעֲזֹכְנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה נֶכֶל:**

במאמר זה נדון בשתי שאלות חיוניות להבנת המשל שבו השתמש ירמיהו: א. מהו הקורא? ב. מה מאפיין את התנהגות הדגירה שלו? לזיהוי הקורא יש גם חשיבות הלכתית משום שהוא יוצא דופן לגבי מצוות שילוח הקן. במשנה (חולין, י"ב, ב) מצאנו בנושא זה מחלוקת תנאים: "עוף טמא פטור מלשלח, עוף טמא רובץ על ביצי עוף טהור, וטהור רובץ על ביצי עוף טמא, פטור מלשלח, קורא זכר, רבי אליעזר מחייב וחכמים פוטרים".

בין המפרשים אנו מוצאים שתי גישות לזיהוי העוף "קורא" שאחת מהן כוללת שני מינים קרובים של עוף טהור ואילו השנייה מזהה אותו כעוף טמא. החתם סופר (חולין, קמ"ב), סבר ששני הזיהויים אינם אלטרנטיביים אלא מבטאים את קיומם של שני מיני "קורא":

פסיוניים

בשמואל (א כו, כ) נאמר: "...כי יצא מלך ישראל לבקש את פרעש אחד כאשר ירדף הקרא בחרים". מפרש רש"י: "הקורא - עוף ששמו קורא ובלעז פרד"ץ וכן קורא דגר ולא ילד (ירמיה, יז, יא) ומרדף אחר קני שאר עופות ויושב על בציהם". Perdritz הוא שמו של הקורא המדברי (Sand Partridge) אך גם שמה של חוגלת הסלעים (Rock Partridge). הן הקורא והן החוגלה הם עופות קרקע ממשפחת הפסיוניים הנכללת בסדרת התרנגולאים. מינים אלו יציבים ונפוצים בארץ וקיימת מסורת מוצקה לכשרותם. הרמב"ם כתב בפרוש המשנה (חולין, י"ב, ב): "וקורא, שם אלחג'ל, ומין זה דוגרים ממנו הזכרים כדרך שדוגרות הנקבות, ולפיכך נחלקו בקורא זכר דוקא אם נמצא דוגר, אבל הזכר של שאר המינים דברי הכל שהוא פטור. והלכה כחכמים". ורע"ב פירש: "קורא - בערבי קורין לו שונא"ר, ובלעז פרד"ץ". בערבית בת זמננו כאשר שני המינים חיים בחפיפה נקרא הקורא אלחג'ל ואילו החוגלה נקראת שונאר. פירושם אלו מזהים את ה"קורא" עם החוגלה וכנראה שלא הבחינו בין מינים קרובים אלו ואכן שמם ביוונית ולטינית זהה (Perdrix). מובן מאילו שחייבים להניח שה"קורא" הוא עוף טהור שהרי בעופות טמאים כלל לא קיימת מצוות שילוח הקן.

קוקיה

בניגוד לזיהוי זה, רש"י עצמו מפרש בירמיהו את הפסוק "קרא דגר ולא ילד עשה עשר ולא במשפט...": "קורא דגר - קוק"ו גלונצנ"ט בלעז" שהוא שמה של הקוקיה. למרבה הפלא בחולין (קמ"א) שולל רש"י את האפשרות שהקורא הוא קוקיה: "רבי אליעזר מחייב לשלח -

אע"פ שאין הביצים שלו, הואיל ומנהגו בכך ששוכן על ביצים אחרים, ועוף טהור הוא ולא זהו שקורין קוקו"א". דברים מפורשים אלו סותרים את פירושו בירמיהו. גם התוס' (חולין, סג, א ד"ה "נץ") שוללים זיהוי זה: "...וכן אמר דקורא הוא קוק"ו בלעז ואינו, דאותו קוק"ו בחזקת טמא מחזקינן וקורא טהור הוא כדמוכח בפ' שילוח הקן דר' אליעזר מחייב בשילוח מפני שהוא טהור ורבנן לא פליגי אלא מפני דרובץ על ביצים שאין שלו אבל כולו מודו דגופו טהור".

דגירת זכר

התיאורים השונים של אורח החיים של ה"קורא", המופיעים במקורות, עשויים לשמש כעוגן לזיהוי המין המדויק שאליו הם מתייחסים. לדעת פליקס ואהרוני (מתוך מ. דור) כוונת הפסוק "קורא דגר ולא ילד" היא שלעיתים קוראות (Sand Partridge) אחדות מטילות את ביציהן בקן אחד ולאחר מכן נקבה אחרת משתלטת על הקן ודוגרת לבדה. הדוגרת איננה מסוגלת לכסות את כל הביצים ולכן מחלקן לא בוקעים אפרוחים.

לדעת מ. דור יש להסיק מתוך כך שהשם "קורא" בפסוק בירמיהו מופיע בלשון זכר ("דגר" ו"ילד") שהכוונה דווקא לדגירת זכר ואכן מחלוקת רבי אליעזר וחכמים היא לעניין שלוח הקן כאשר הדוגר הוא ה"קורא" הזכר. לדעתו הפסוק בירמיהו ודברי הגמרא מתאימים באופן מדויק להתנהגות הדגירה המתרחשת לפעמים בחוגלה ("קורא") הן בטבע והן בשבי. הנקבה מטילה 2 תטולות ומוסרת את התטולה הראשונה לזכר הדוגר עליה. הנקבה דוגרת על התטולה השניה ולאחר הבקיעה שתי הקבוצות מתאחדות. המחלוקת בגמרא לגבי דגירת ה"קורא" בניגוד לדגירת זכרים אחרים, שאין חייבים בשילוחם, נובעת מכך שהקורא יוצא דופן בכך שדגירתו דומה לדגירת הנקבה. אין הוא מסתפק בסיוע לנקבה בהחלפתה למשך פרקי זמן קצרים בלבד, אלא דוגר לבדו על התטולה הראשונה. הסבר זה עולה בקנה אחד עם גישתו של הרמב"ם שצוטט לעיל: "ומין זה דוגרים ממנו הזכרים כדרך שדוגרות הנקבות".

לתגובות: raananmoshe1@gmail.com

חוגלת סלעים

התמונות באדיבות "תצפית לעולם הטבע"
(<http://www.tatzpit.com>)
צילם: ליאור כסלו

קורא מדברי

תן לחכם ויחכם עוד

אני מבקש מאוד ממי שיש לו הערות שלא ימנע מלשולחן אלי

הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליוננו מופיע

שם): <http://www.ladaat.info/asp/gilyonot>

אם אתה מתעניין
בהגטים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל בנושאים לשוניים
בכתובת: maanelashon@gmail.com
😊 בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותגים 😊